

Cumhuriyet

Yeni Osmanlıcılara Zorunlu Bir Anımsatma

04 Nisan 2011 Pazartesi

Yeni Osmanlıcılar şimdi kimi aldatıyorlar, ne istiyorlar? Bu tür savları ortaya atanlar, gerçekte iç politikaya oynuyorlar. Seçimler yaklaştıkça benzer gösteriler daha da artacaktır. Emperyalizme karşı ezilen ulusların yanında olmak, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan gelen temel siyasal ilkeleri arasındadır.

Görkemli bir imparatorluğun mirasçılığına soyunmak, işin gerçeğini araştırma gereğini duymayan pek çok kişinin iştahını kabartıyor. Hele din kardeşliğinden yola çıkarak Arap ülkelerinin katılımı ile Osmanlı İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmak, göz kamaştırıcı bir düşünüş gibi pompalanıyor. Arap dünyasında yaşanan başkaldırıların, bu boş umudu ciddi biçimde alevlendirdiği görülüyor.

Bu beklentiler hangi yolla gerçekleşecek? Arap ülkelerinin Osmanlı Devleti'ne savaşlar yoluyla katıldığını biliyoruz. Günümüzde böyle bir olasılık söz konusu değil. Öncelikle Arap halklarının Osmanlı'dan nasıl ayrıldıklarını birer birer gözden geçirmekte yarar var. İmparatorluk, İtalyan saldırılarına karşı koruyamadığı Trablusgarp ve Bingazi'yi, 15 Ekim 1912'de imzalanan Ouchy (Uşi) Antlaşması ile İtalyanlara bırakmak zorunda kaldı. Böylece Libya, İtalya'nın eline geçti. Daha sonra Trablusgarp ve Bingazi İngilizlerin, Fizan Fransızların yönetimi altına girdi.

Üç yüz yıl Osmanlı yönetiminde kalan Cezayir, 1830 yılındaki işgal girişiminin ardından gelen savaşlardan sonra Fransızlara geçti ve bu ülkenin sömürgesi oldu. Osmanlı Devleti 1876-1877 yıllarında Rusya ve Balkan ülkeleri ile yaptığı savaşları yitirince, 1881 yılında Fransa'nın Tunus'a asker çıkarmasını önleyemedi. Osmanlı İmparatorluğu, Fransız işgalini kabul etmedi, ancak protesto etmenin ötesinde herhangi bir tepki de gösteremedi. Tunus, resmi padişah fermanlarında Osmanlı eyaleti olarak görünüyordu. Buna karşın, bağımsızlığını elde ettiği 1956 yılına kadar Fransa'nın "himayesi" altındaki bir sömürge olarak kaldı.

En kapsamlı çözüme Birinci Dünya Savaşı'nın sonlandığı 1918 yılında oldu. Suudi Arabistan, Bahreyn, Kuveyt, Katar, Yemen ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin yer aldığı Arap Yarımadası, 1517-1918 yılları arasında, Birinci Dünya Savaşı'nı izleyen antlaşmalara kadar Osmanlı Devleti'nin egemenliği altındaydı. 1932 yılında bağımsızlığını kazanan Suudi Arabistan'ı tanıyan ilk devlet ise Türkiye Cumhuriyeti oldu.

Bağımsızlık girişimleri

Mısır, Suriye ve Irak, 1. Dünya Savaşı sonuna kadar Osmanlı yönetiminde bulduktan sonra, Suriye Fransa'nın yönetimine geçmiş; Irak, İngiltere ve Fransa arasında paylaşılmış, Mısır İngiliz egemenliği altına girmiştir.

Kısaca değindiğimiz tarihi sürecin bazı ortak sonuçları üzerinde durulması gerekiyor. Başta Arap Yarımadası ve Mısır olmak üzere, bütün Arap toplumlarında, bu coğrafyada yaşayan diğer halklarla birlikte Osmanlı Devleti'ne karşı zaman zaman bağımsızlık girişimleri patlak vermiş, ancak bunlar güç kullanılarak bastırılmıştı. Devlet-i Âliye, bu ülkelere bağımsızlık yollarını kapatmıştır. Osmanlı Devleti'nden savaşlarla ayrılan Arap ülkeleri arasında doğrudan bağımsızlığını kazanan tek bir Arap Devleti bulunmuyor. Avrupa emperyalizminin geliştiği yıllarda Osmanlı'dan koparılan bütün Arap toplumları, çeşitli biçimlerde Avrupa devletlerinin sömürgeleri durumuna düşmüşlerdir. Arap ülkeleri, egemenleri eliyle başta petrol olmak üzere, emperyalizme olan ekonomik bağımlılıklarını sürdürecek koşullar oluşturularak, ancak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra siyasal bağımsızlıklarını kazanabilmişlerdir.

Arap dünyasının, Avrupa ülkelerinin boyunduruğu altına girmesinde, hatta bugün içine düştüğü karmaşada, bu toplumları üç yüz veya kimini dört yüz yıl egemenliği altında bulduran Osmanlı Devleti'nin sorumlulukları tartışılmamıştır. Osmanlı İmparatorluğu, milliyetçilik akımlarının doruklaştığı yıllarda Arap uluslarının bağımsızlıklarını tanımamış, onlara askeri, siyasal ve bilimsel yönlerden

gelişme olanağını vermemiştir. Farklı ulusların bir arada yaşayacakları demokratik ve insani projeleri geliştirmeden, savaşları yitirdikçe, sorumluluğu altında bulunan, koruma yükümlülüğünü üstlendiği bu ülkeleri, emperyalizmin eline bırakmıştır. Aydınlanma ve sanayi devrimlerini gerçekleştiren Batı'nın gelişmesi karşısında, üstlendiği koruma görevini yerine getiremeyen Osmanlı'nın "başka seçeneği yoktu" denilebilir. Ancak bunun da sorgulanması gerekmiyor mu? Abartılı söylemlerle Osmanlı Devleti'nin gönüllü mirasçılığını üstlendiklerini dillendirenlerin, bundan sonra da aynı yanlışları sürdürmemeleri için özeleştiri yapmaları, tarihsel olduğu kadar güncel bir zorunluluktur.

İslam dünyasının halifesi olan Padişah'ın 14 Kasım 1914 günü Fatih Camii'nden okunan, ayrıca bütün İslam ülkelerine yazılı olarak duyurulan Cihad-ı Ekber çağırısı da bir işe yaramadı. Osmanlı birlikleri özellikle Çanakkale'de, topraklarına saldıran Müslüman ülkelerin askerleriyle de savaşmak zorunda kaldı. Dünya Savaşı, Osmanlı Devleti'nin yenilgisiyle sonuçlanınca 30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi'ni imzalayarak savaştan çekildi. Yenik düşen ordu bütün cephelerde silahlarını bıraktı, askerler terhis edildi. Bir süre sonra, yalnız Arap ülkeleri değil, Anadolu da savaşı kazanan devletlerce işgal edildi.

Sevr Antlaşması

Padişah Vahdettin'in başkanlığında toplanan Şûra-yı Saltanat, 22 Temmuz 1920'de, "zayıf bir mevcudiyeti, mahva tercih edilmeye değer" bularak onay verince, 10 Ağustos 1920'de İstanbul Hükümeti'nin temsilcileri, Arap ülkelerini ve Anadolu'nun büyük bir bölümünü yabancılara dağıtan Sevr Antlaşması'nı imzaladılar. Şûra-yı Saltanat'ın "zayıf mevcudiyet" dediği nesne, işgal altındaki İstanbul'da acınacak koşullardaki bir kukla devletti. Yani Padişah ve yakın çevresinin birkaç saray ve müştemilatı içine tıkıldıkları Osmanlı'nın bilinen sonu.

Yeni Osmanlılar şimdi kimi aldatıyorlar, ne istiyorlar? Bu tür savları ortaya atanlar, gerçekte iç politikaya oynuyorlar. Seçimler yaklaştıkça benzer gösteriler daha da artacaktır. Emperyalizme karşı ezilen ulusların yanında olmak, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan gelen temel siyasal ilkeleri arasındadır. Varlık nedenleri olan Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın ve ardından gelen devrimlerle Cumhuriyet'in sağladığı çok yönlü kazanımların üzerine basa basa "Yeni Osmanlılık"tan söz edenler, acaba ne istediklerini biliyorlar mı? Günümüzde kendi kendilerine övgüler döşeyenlerin göstermelik girişimleri, inandırıcı olmaktan çok uzaktır. Altın yaldızlı tuğraların gizemine özenenlerin, ülkemizi üstesinden gelemecekleri kavgalara karıştırmadan, kavuklarını, feslerini önlerine koyup gerçekleri görmeleri gerekiyor.